

"Mən həyata, reallığa bağlı insanam"

Müxtəlif peşə sahibləri ilə görüşüb söhbət edəndə, onların işi ilə yaxından tanış olanda, yazıb-yaratdıqlarını görəndə həm sənətlərinə, həm də sənətkarlıqlarına heyran qalırsınız. Nə gizlədək, onların möcüzələrlə dolu sənət aləmləri bizi sehirləyəndə hərdən ürəyimizdən bu sahənin adamı olmaq da keçir. Amma nə edəsən ki, hər şey təkə ürəkdən keçirməklə, arzulanmaqla deyil. Görək bu işin, bu sənətin peşəkarı olasan. Başqa sənət adamlarını deyər bilmərik, amma rəssamların işlərinə baxanda nədənsə həyatı gözəl bir tablo kimi təsəvvür edirik. Daim bu xoş təsəvvür və gözəl mənzərə içində yaşadığa yaşamaq istəyirik.

Bu günlərdə Bakının qədim kəndlərindən biri olan Balaxanıda yaşayan rəssam Əzizbala Dadaşovla görüşüb söhbət etdik. Onun bir-birinə bənzəməyən əsərləri bizdə xoş təəsüratlar oyadı. Yaradıcılığı ilə yaxından tanış olmaqdan əvvəl ömür yolunu qısaca vərəqlədik. Öyrəndik ki, Əzizbala Kamalpaşa oğlu Dadaşov 9 oktyabr 1964-cü ildə Balaxanıda dünyaya göz açıb. Kənddəki 259 nömrəli orta məktəbdə təhsil alıb. Kiçik yaşlarından rəssamlıq sənətinə maraqlı göstərilib. 1981-1983-cü illərdə Bakı şəhərindəki 84 nömrəli texniki-peşə məktəbində metal üzərində döymə ixtisasının sirlərinə yiyələnib. Zaman keçdikcə bu sənətə marağı artan Əzizbala ali təhsil almaq qərarına gəlib. 1987-ci ildə Azərbaycan Dövlət İncəsənət Universitetinin Bədii xalçaçılıq fakültəsinə qəbul olunub. 1992-ci ildə universiteti uğurla başa vurub. Arxada qalan beşillik təhsil ona bu sənətin bütün incəliklərini öyrətdi.

Əzizbala hazırda müstəqil rəssam kimi fəaliyyət göstərir. Azərbaycan Rəssamlar İttifaqının üzvüdür. Onun kətana çəkdiyi, metal üzərində döyülmüş əsərlərə, eskizləri əsasında toxunan xalçalara heyran qalmamaq mümkün deyil. Əsərlərinə tamaşa etdikcə şahidi oluruq ki, Ə.Dadaşov bacarığı, peşəkarlığı və işgüzarlığı ilə mümkün olmayanları mümkün edir. Qırx ildən çoxdur ki, bu sənəti yaşada-yaşada ziyarətçilərin zövqünü oxşayan bir-birindən maraqlı əsərlər çəkir.

Çəkdiyi ilk əsərlər atasını da sevindirir

Əzizbala Dadaşov çox da uzun çəkməyən söhbətinə ürəyində rəssamlığa maraqlı oyanan günlərdən cığır saldı: "Bu sahəyə həvəsim və marağım hələ orta məktəbdə, beşinci sinifdə oxuyan günlərdən başladı. Bizi tez-tez şəhərdəki muzeylərə, sərgilərə aparırdılar. Ziyarətinə getdiyim mədəniyyət ocaqlarında gördüyüm rəsm və döymə əsərləri diqqətimi cəlb edirdi. Sanki qısa müddət ərzində ürəyimdə bu sahəyə sevgi ocağı qalandı. Hərdən evdə döymə işləri görürdüm. Atam neftçixarma idarəsində sürücü işləyirdi. Mənim bu sahəyə marağımı görəndə bir gün dedi ki, "bala, işimizdə milliyətcə yunan olan Anatoli adında alim var. O da istirahət vaxtlarında sənətin kimi belə döymə işləri görür. Gəl bir gün səni onun yanına aparım. Xahiş edirəm ki, bu sənətin sirlərini sənə də öyrətsin". Atamın dedikləri ürəyimcə oldu.

Bir gün dərstdən qayıtdıqdan sonra onun idarə etdiyi yük maşınına minib işlədiyi neft mədənlərinə getdik. Anatoli ilə yaxından tanış olduq. Atamın dedi ki, o, çox mehriban adama oxşayırdı. Onun işlədiyi yerdə balaca bir otağı var idi. Bütün rəssamlıq

işlərini burada görürdü. Milliyətcə yunan olsa da, Azərbaycan dilində sərbəst danışır. Anatoli əvvəlcə özünün döymə işlərini mənə göstərdi. Onun metal üzərində döymə üsulu ilə çəkdiyi müzeylərdə, sərgilərdə nümayiş olunan əsərlərdən heç də geri qalmırdı. Doğrudan da, Anatoli atamın dedi ki, kimi yaxşı alim idi. İki ilə yaxın onun yanında təcrübə keçdim. Sağ olsun Anatoli, bu sənəti mənə həm öyrətdi, həm də sevdirdi. İki il ərzində döymə sənətinin sirlərinə dərinlən yiyələndim.

Günlərin birində Anatoli mənə metal üzərində döymə üsulu ilə əsər çəkməyi tapşırırdı. Böyük həvəslə onun tapşır-

rını döymə işləri görür. İşlərinə diqqətlə fikir verdikcə, araşdırdıqca, təhlil etdikcə görürük ki, rəssamın yaradıcılığı hərtərəfli, geniş və əhatəlidir. Əzizbala'nın emalatxanasının divarlarını Azərbaycanın görkəmli şairləri Nizami Gəncəvinin, Məhəmməd Füzulinin, İmadəddin Nəsiminin, Əfzələddin Xaqaninin, Mirzə Ələkbər Sabirin və başqalarının portretləri və döymə işləri bəzəyir. Rəssamın emalatxanasında dünyanın məşhur drama-

turqu Şekspiro, görkəmli hind yazıçısı və filosofu Rabindranat Taqora, həkimlər həkimi İbn Sina və başqalarına həsr olunmuş əsərləri də gördük.

rığını yerinə yetirməyə başladım. Özümə ilk müəllim bildiyim Anatoli metal üzərində döyülmüş rəsmləri bəyəndi, haqqında xoş sözlər dedi. Çəkdiyələrimin bəyənilməsi məni yeni əsərlər yaratmağa həvəsləndirdi. Atam da döymə yolu ilə metal üzərinə çəkdiyim əsərlərə baxanda xeyli sevindi".

Söhbətimiz zamanı Əzizbala Dadaşov 23 il əvvəl ilk və son dəfə keçirdiyi şəxsi sərgisindən söz açaraq dedi:

- 2001-ci ildə Balaxanı kəndində ilk dəfə şəxsi sərgimi keçirdim. Sərgiyə yüzdən çox əsər çıxarmışdım. İlk tədbirim olduğuna görə bir az narahatlıq keçirirdim. Düşünürdüm ki, görəsən ziyarətçilər əsərlərimi necə qarşılayacaqlar? Bu narahatlığın içində sevinc qığılcımları da parlayırdı. Ümid edirdim ki, baxanlar əsərlərimi bəyənəcək, sənətkarlığımıza yüksək dəyər verəcəklər. Hər şey ümid etdiyim kimi oldu. Sərgi ziyarətçilər tərəfindən maraqla qarşılandı, əsərlərimə yüksək dəyər verildi, ünvanıma xoş sözlər deyildi. Rəsm əsərlərimlə bərabər, metal üzərindəki döymə işlərim də böyük rəğbətlə qarşılandı.

Rəssam Əzizbala Dadaşov indiyə qədər onlarca maraqlı rəsm əsəri çəkib, metal üzə-

kimi alınmır, istədiyi kimi yaranmır. Nə öz zövqünü oxşayır, nə də baxanlara xoş ovqat bəxş edir. Əgər sənətkar sənətinə sevgi ilə yanaşsa, sənət onu zirvələrə yüksəldəcək. Yox, əksinə, sənətinə sevgi ilə yanaşmasan, arzusunda olduğun zirvələri fəth elə bilməyəcəksən. Mən sənətimə sevgi

ilə yanaşıram. İstəyirəm ki, çəkdiyim əsərlər insanın zövqünü oxşasın, onu düşündürsün, ona xoş anlar yaşatsın.

Yaradıcı insanların, o cümlədən rəssamların da bəziləri yuxularında gördükləri mənzərələri çəkirlər. Buna münasibətini soruşanda Əzizbala dedi: "Bəli, elə rəssamlar olub və bu gün də var. Amma bunu hamıya şamil etmək olmaz. Hər bir sənətkarın öz yaradıcılıq yolu, öz üsulu, üslubu var. Şəxsən mən yuxu məsələsini özümə yaxın buraxmıram. Çünki ruhən, qəlbən həyata bağlı insanam, yuxularla yaşayanlardan deyiləm. Yalnız fikir dünyamda tüğyan edən öz fantaziyalarım ilə yaşayıb yara-

dıram. Sənətkarın öz fantaziyası olmalıdır. Fantaziyasız çəkilmiş bir rəsm əsəri, yazılmış bir bədii nümunə heç vaxt maraqla qarşılanmır. Tamaşaçı, oxucu zövqünü oxşamaz, onu düşündürüb xəyallar aləminə aparmaz".

Tanınmış rəssam onu da dedi ki, bəzən eyni vaxtda bir neçə əsər üzərində işləyir. Həm rəsm əsəri çəkir, həm xalça üçün eskizləri cızır, həm də metal üzərində döymə işləri aparır. Nə qədər hərəketdə olsa da, işindən zövq alır, mənəvi rahatlıq tapır. Yorgunluğu heç vaxt yaxınlığına buraxmır. Yorgun halda iş gördüyü günü xatırlamır. Baş yaradıcılıq işlərinə o qədər qarışıq ki, vaxtın zamanın necə keçdiyini də hiss etmir. Yaradıcılıq anlarında insan sanki özünü unudur, xəyallar aləminin labirintlərində azıb qalır, geri dönmə bilmir. Dahilərdən biri çox gözəl deyib ki, yaradıcı insan hansısa bir əsər üzərində işləyəndə hiss və duyğuları adı vaxtlardan on dəfə yüksək olur. Doğrudan da, bu, elədir. Əgər belə olmasaydı, insanları hey-rətə gətirən gözəl əsərlər də yaranmazdı.

Elə sənətkarlar da var ki, əsərlərində hansısa tanınmış birisini oxşamağa çalışırlar. Bir növ onun çəkdiyələrini, yazdıqlarını təkrar edirlər. Gedilmiş yolla addımlayırlar. Bu

na görə də özlərinin yaradıcılıq yolları olmur. Əzizbala deyir: "Mən heç bir rəssama oxşamaq, heç kimi təkrar etmək istəmirəm. Görək sənət aləmində hər sənətkarın öz yolu, öz cığırı, öz yaradıcılığı olsun. Daha doğrusu, yaradıcılığı ilə, çəkdiyi bənzərsiz əsərləri ilə öz-özünə yol açsın. Məktəbini yaratsın, öz üslubunu dünyaya göstərsin. Sənətkar heç kimi təqlid etməməlidir. Çünki gedilən yollar çala-çökəkli olur. Bütün yaradıcı adamlar kimi, rəssamlar da özlərini yaradıcılıq axtarışlarında tapırlar. Düşünürəm ki, bütün sənətlərin inkişafına təkən verən üç əsas amil var: fantaziya, təcrübə və peşəkarlıq. Üçü bir yerdə birləşəndə böyük sənət əsərləri yaranır, sənətkar tanınır və daim sevilir".

Yaradıcılıq yollarına düşən işıq

Rəssamla söhbət etdiyimiz vaxt həyəətə bir uşaq gəldi. Əzizbala dedi ki, bu tələbələrindən biridir, qardaşının nəvəsi Yusif Dadaşzadədir: "Mən bu peşənin sirlərini uşaqlara da, gənclərə də öyrədirəm. Bundan başqa, beş nəfər də tələbəm var. Çalışırım ki, rəssamlıq sənətini onlara da aşılrayım. Sevindiricidir ki, uşaqlar rəssamlıq sənətini həvəslə mənimsəyirlər. Bir də mənim üçün maraqlıdır ki, nədənsə son vaxtlar rəssamlığa oğlanlardan daha çox qızlar maraqlı göstərirlər. Amma düşünürəm ki, bunun o qədər də əhəmiyyəti yoxdur. Əsas odur ki, sənət yaşasın və yaşadılsın. Rəssamlığa olan sevgi, məhəbbət heç vaxt azalmasın, tükənməsin. Rəssamlığa gedən yollar gəlimli-gedimli olsun".

Əzizbala Dadaşovdan rəssamlıq sənətinin incəliklərini öyrənən Yusiflə söhbət edərkən öyrəndik ki, o, Bakıxanov qəsəbəsindəki 72 nömrəli məktəbin 7-ci sinfində oxuyur. 4 yaşından rəssamlıq sənətinin sirlərini öyrənir. Yusif həm rəsm əsərləri çəkir, həm metal üzərində döymə işləri görür, həm də dərslərini yaxşı oxuyur. Əmisi də işini bəyənilir və onun gələcəyinə böyük ümidlər bəsləyir.

Rəssamın emalatxanasından gələn səslər kəsilir. Burada aparılan yaradıcılıq işləri, axtarışlar heç vaxt dayanmır. Bir-birindən yaradıcı olan işıqlı fikirlər, düşüncələr ucuca duyulur. Çox keçmir ki, bu düşüncələrdən, fikirlərdən dəyərli və qiymətli əsərlər yaranır. Rəssamın əlində adı gördüyümüz metal hissəsi, kətan parçası bir müddətdən sonra böyük sənət əsərinə çevrilir. Bax, budur sənətkarlıq, bax, budur rəssamlıq, bax, budur yaradıcılıq!

Yenə də emalatxanadan asta-asta çökik səsləri eşidilir. Rəssam Əzizbala Dadaşov metal lövhə üzərində yeni döymə işləri aparır, yeni əsərlər yaradır. Sənətkarın əlindən yeni əsər dünyaya boylanır. Yeni yaranan əsərlər isə rəssamın yaradıcılıq yollarına gur işıq salır. Əminliklə demək olar ki, bu işığın nuru, şöləsi heç vaxt tükənməyəcək. Bu şöələrdən onlarca, yüzlərlə yeni əsərlərin ideyaları doğulacaq.

Vahid MƏHƏRRƏMOV,
İlham BABAYEV (fotolar),
"Azərbaycan"